

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sžso/43/2013
Identifikačné číslo spisu:	1011201939
Dátum vydania rozhodnutia:	17.09.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1011201939.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a členov senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a JUDr. Petra Paludu, v právnej veci žalobcu: Všeobecná zdravotná poisťovňa, Mamateyova 17, 850 05 Bratislava, IČO: 35 937 874, proti žalovanému: Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Želova 2, 829 24 Bratislava, za účasti účastníka správneho konania: Ing. I. A. - I., I., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. DK 91/000304/2006/R zo dňa 8. júla 2011, konajúc o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č. k. 3S/249/2011-31 zo dňa 19. februára 2013 v znení opravného uznesenia č. 3S/249/2011-43 zo dňa 13. júna 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 3S/249/2011-31 zo dňa 19. februára 2013 v znení opravného uznesenia č. 3S/249/2011-43 zo dňa 13. júna 2013, p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom podľa § 250j ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) zamietol žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. DK 91/000304/2006/R zo dňa 8. júla 2011, ktorým žalovaný zrušil platobný výmer žalobcu č. 2450/2004/A zo dňa 13. októbra 2004, ktorým rozhodol a predpísal účastníkovi správneho konania zaplatiť dlžne poistné na zdravotné postenie za obdobie od 1. mája 1995 do 31. januára 1996 v sume 122,68 eur a trovy správneho konania v sume 1,99 eur z dôvodu porušenia povinnosti ustanovenej v § 16 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 273/1994 Z. z.“). Žalovaný zdôvodnil svoje rozhodnutie tým, že podľa ust. § 21 ods. 1 zákona č. 273/1994 Z. z. v znení účinnom do 31. mája 1998 sa právo predpísať poistné premlčí za tri roky odo dňa splatnosti. Až novelou zákona č. 273/1994 Z. z. s účinnosťou od 1. júna 1998 sa v zákone

upravila premŕčacia lehota na právo predpísať poisťné na 10 rokov odo dňa splatnosti poisťného. Poukázal aj na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Szd/1/2010, podľa ktorého sa právo predpísať poisťné v 10 ročnej premŕčacej lehote vzťahuje len na poisťné, ktorého splatnosť nastala od 1. júna 1998. Krajský súd po citácii relevantných ustanovení vo svojom odôvodnení uvádza, že podľa jeho názoru § 76b zákona č. 273/1994 Z. z. hovorí o premŕčaní poisťného a § 21 ods. 1 zákona č. 273/1994 Z. z. hovorí o premŕčaní práva na predpísanie poisťného. Poisťné ako peňažná pohľadávka poisťovne sa nepremŕčuje a ani v zákone č. 273/1994 Z. z. nie je ustanovená lehota, po uplynutí ktorej by v spojení so vznesenou námietkou premŕčania nastali dôsledky premŕčania poisťného. Keďže poisťné sa nepremŕčuje, môže ho platiteľ dobrovoľne zaplatiť kedykoľvek dodatočne, a to aj keď už došlo k premŕčaniu práva na predpísanie poisťného a právny dôvod na jeho platenie trvá. Dobrovoľným zaplatením poisťného i po premŕčaní práva na jeho predpísanie preto nemôže dôjsť k neoprávnenému obohateniu na strane poisťovne (štátu). To, čo podlieha premŕčaniu v tomto prípade nie je poisťné, ale procesné právo poisťovne na predpísanie poisťného, t. j. právo na vymernenie poisťného platobným výmerom, ktorý je právnym titulom na jeho vrátenie. Premŕčanie práva v tomto prípade znamená zánik procesného práva na vydanie individuálneho správneho aktu - platobný výmer. Na túto skutočnosť prihliada správny orgán ex offo. Zákon č. 273/1994 Z. z. totiž ako podmienku premŕčania neuvádza vznesenie námietky premŕčania. V oblasti verejného práva neexistuje všeobecný predpis, ktorý by subsidiárne definoval všeobecné podmienky pre premŕčanie práva predpísať poisťné, a teda stanovil i požiadavku vznesenia námietky premŕčania. Vznesenie námietky premŕčania je preto nadbytočné bez právnych dôsledkov. Premŕčaniu práva na predpísanie poisťného podľa zákona č. 273/1994 Z. z. svojimi dôsledkami zodpovedá pojem preklúzie v súkromnom práve. Ustanovenie § 76 písm. b/ zákona č. 273/1994 Z. z. Najvyšší súd SR vyhodnotil v rozsudku sp. zn. 3Szd 1/2010 ako neurčité a v dôsledku toho ako neaplikovateľné, pretože hypotéza právnej normy sa týka premŕčania poisťného ako peňažnej pohľadávky, ktoré zákon č. 273/1994 Z. z. neupravuje. Pokiaľ by malo mať ten význam, ktorý mu priznáva žalobca, a z ktorého významu žalobca vychádzal pri predpísaní poisťného platiteľovi poisťného, tak by explicitne muselo znieť: „na poisťné, právo na predpísanie ktorého do dňa účinnosti tohto zákona nie je premŕčané, sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 1“. Vády hypotézy retroaktívneho ustanovenia § 76b spôsobujú, že ust. § 21 ods. 1 nemožno aplikovať pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 124/1998 Z. z. Ustanovenie § 76b nepredŕžilo premŕčacie lehoty na predpísanie poisťného, ktoré začali plynúť pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 124/1998 Z. z. Vzhľadom na uvedené východiská krajský súd konštatoval, že právo predpísať poisťné v 10 ročnej premŕčacej lehote sa vzťahuje len na poisťné, ktorého splatnosť nastala po účinnosti zákona č. 124/1998 Z. z.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie dôvodiac, že prvostupňový súd vec nesprávne právne posúdil. Poukazuje na to, že nárok žalobcu vznikol v čase platnosti § 21 ods. 1 zákona č. 273/1994 Z. z. účinného do 31. mája 1998. Následne novelou predmetného ustanovenia došlo k predŕženiu premŕčacej lehote v § 21 ods. 1 zákona č. 273/1994 Z. z. z troch na desať rokov. Žalobca teda pri predpisovaní pohľadávky platobným výmerom postupoval v súlade s právnou úpravou platnou v čase, keď o predmetnej pohľadávke rozhodoval. Zákonodarca úpravou od 1. júna 1998 v § 76b v prechodných a záverečných ustanoveniach zákona č. 273/1994 Z. z. riešil dôsledky novej právnej úpravy na právne vzťahy založené predchádzajúcou právnou úpravou a teda stanovil, že na poisťné, ktoré do dňa účinnosti novej právnej úpravy nie je premŕčané, sa nevzťahuje trojročná, ale desaťročná premŕčacia lehota. Podľa názoru žalobcu, tak ako uviedol aj v podanej žalobe, mal žalovaný pri posudzovaní daného prípadu postupovať v súlade s ustanovením § 76b zákona č. 273/1994 Z. z., podľa ktorého sa na poisťné, ktoré do dňa účinnosti tohto zákona nie je premŕčané, vzťahuje 10 ročná premŕčacia lehota. V danom prípade je nepochybné, že zákonodarca v prechodných ustanoveniach (§ 76b zákona č. 273/1994 Z. z.) výslovne upravil právne vzťahy vzniknuté za účinnosti skoršej právnej úpravy, t. j. otázku premŕčania práva predpísať poisťné, a teda novú právnú úpravu bolo potrebné aplikovať aj na právne vzťahy založené predchádzajúcou právnou úpravou. V danom prípade by podľa názoru žalobcu teleologický výklad viedol k záveru, že formulácia § 76b zákona č. 273/1994 Z. z. vznikla s cieľom prechodne upraviť vzťahy týkajúce sa poisťného práve čo sa týka práva predpísať poisťné. Takýto výklad predmetného ustanovenia je podľa názoru žalobcu v súlade s úmyslom zákonodarcu. Samotná skutočnosť, že zákonodarca v súvislosti s premŕčaním používa rôzne pojmy, nemôže byť smerodajná pri výklade predmetného ustanovenia. Zároveň je nepochybné, že orgán

interpretácie a aplikácie práva má použiť takú interpretáciu, v prípade ak existujú viaceré, ktorá realizuje účel právnej normy a nie ho zmariť, čo by mohlo nastať v prípade konštatovania o neurčitosti a neaplikovateľnosti právnej normy, v danom prípade ustanovenia § 76b zákona č. 273/1994 Z. z. Pri posudzovaní daného prípadu je potrebné vychádzať aj zo skutočností, že od 1. januára 2005 bol zákon č. 273/1994 Z. z. nahradený zákonom č. 580/2004 Z. z., ktorý v § 32 ods. 1 upravuje plynutie premľacej lehoty pri pohľadávkach (poistnom), ktoré vznikli za účinnosti zákona č. 273/1994 Z. z. V uvedenom ustanovení je zákonodarcom stanovená desaťročná lehota na predpísanie týchto pohľadávok a táto lehota sa vzťahuje na všetky pohľadávky, nielen na pohľadávky podľa zákona č. 273/1994 Z. z., ktorých splatnosť nastala až po 1. júni 1998. Žalobca ďalej poukazuje aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR - rozsudok NS SR sp. zn. 9Sžso/22/2011 a rozsudok NS SR sp. zn. 9Sžso/29/2011, ktoré sa analogicky vzťahujú k danému prípadu. Na základe uvedených skutočností navrhuje odvolaciemu súdu, aby rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaný sa vo vyjadrení k odvolaniu zo dňa 9. apríla 2013 stotožňuje s rozsudkom krajského súdu a pridrižiava sa svojho vyjadrenia zo dňa 23. marca 2012 v plnom rozsahu. Zároveň uvádza, že tvrdenia žalobcu o analógii rozsudkov Najvyššieho súdu SR vychádzajú z nesprávnej aplikácie na daný prípad, nakoľko uvedené rozsudky sa týkajú prípadov, v ktorých správne konania začali po účinnosti zákona č. 580/2004 Z. z., a preto pri posudzovaní námietky premľania platiteľmi poistného musel žalovaný postupovať podľa nanovo upravenej premľacej doby v § 32 ods. 1 zákona č. 580/2004 Z. z.. Na základe toho navrhuje odvolaciemu súdu, aby rozsudok prvostupňového súdu ako vecne správny potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 OSP. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 OSP) a že ide o rozsudok, proti ktorému je prípustný opravný prostriedok podľa ustanovenia § 201 v spojení s ustanovením § 250ja ods. 1 OSP dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nemožno priznať úspech. Rozhodol jednomyselne bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 250ja ods. 2 OSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 17. septembra 2014 (§ 156 ods. 1 a 3 OSP).

Podľa § 244 ods. 1, 2, 3 OSP, v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. Sudy preskúmajú zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté.

V zmysle § 247 ods. 1 OSP sa podľa ustanovení tejto hlavy postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 273/1994 Z. z. v znení účinnom do 31. mája 1998, právo predpísať poistné sa premľí za tri roky odo dňa jeho splatnosti.

Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 273/1994 Z. z. v znení zákona č. 124/1998 Z. z., právo predpísať poistné sa premľí za desať rokov odo dňa jeho splatnosti.

Podľa § 76b zákona č. 273/1994 Z. z., na poistné, ktoré do dňa účinnosti tohto zákona nie je premľané,

sa vzťahuje ust. § 21 ods. 1.

Podľa § 219 ods. 2 OSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Podľa § 250ja ods. 7 OSP, ak Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhoduje ako odvolací súd v obdobnej veci, aká už bola predmetom konania pred odvolacím súdom, môže v odôvodnení poukázať už len na podobné rozhodnutie, ktorého celý text v odôvodnení uvedie.

Z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že dňa 08. júla 2011 bolo žalovaným vydané rozhodnutie č. DK 91/000304/2006/R, ktorým bol zrušený platobný výmer č. 2450/2004/A zo dňa 13. októbra 2004 vydaný žalobcom z dôvodu porušenia povinnosti ust. v § 16 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z. z. Uvedeným platobným výmerom bolo platiteľovi poistného za obdobie od 1. mája 1995 do 31. januára 1996, kedy bol platiteľ poistného evidovaný ako osoba uvedená v ustanovení § 10 ods. 1 písm. b/ zákona č. 273/1994 Z. z., uložené zaplatiť žalobcovi v zmysle ust. § 16 ods. 2 zákona č. 273/1994 dlžné poistné na zdravotné poistenie v sume 122,68 eur a v zmysle ust. § 31 Správneho poriadku trovy konania v sume 1,99 eur. Dňa 24. júla 2006 oznámil žalobca Ing. I. A. - I. zmenu správneho orgánu, ktorý rozhoduje o jeho odvolaní proti vydanému platobnému výmeru č. 2450/2004/A zo dňa 13. októbra 2004. Dňa 22. novembra 2004 žalobca oznámil postúpenie odvolania na konečné rozhodnutie vo veci uvedeného platobného výmeru Ing. I. A. - I.. Z odvolania voči platobnému výmeru č. 2450/2004/A zo dňa 9. novembra 2004, ktoré bolo doručené žalobcovi dňa 12. novembra 2004 vyplýva, že Ing. I. A. - I. neeviduje k uvedenému dňu podania odvolania žiaden nedoplatok na poistnom voči Všeobecnej zdravotnej poisťovni, pobočka Liptovský Mikuláš. V spise sa nachádzajú nasledovné doklady: platobný výmer pobočky VZP, pobočka Liptovský Mikuláš č. 2450/2004/ A zo dňa 13. októbra 2004, ktorý bol doručený Ing. I. A. - I. dňa 26. októbra 2004; oznámenie o začatí správneho konania doručené Ing. I. A. - I. dňa 26. októbra 2004; protokol o kontrole č. 2450/2004 vyhotovený pobočkou VZP Liptovský Mikuláš; platobný príkaz adresovaný Ing. I. A..

Medzi účastníkmi konania je sporná otázka ohľadom výkladu ust. § 76b zákona č. 124/1998 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 273/1994 Z. z.

V zmysle už vyššie spomínaného ustanovenia § 250ja ods. 7 OSP, najvyšší súd ako súd odvolací v tomto rozhodnutí poukazuje na obdobné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR pod sp. zn. 3Szd/1/2010 zo dňa 7. decembra 2010, s ktorého odôvodnením sa aj v zmysle konštantnej súdnej praxe stotožňuje. „To, čo podlieha premlčaniu v tomto prípade, nie je poistné (pohľadávka), ale procesné právo poisťovne na predpísanie poistného, t. j. právo na vymieranie poistného platobným výmerom, ktorý je právnym titulom na jeho vymáhanie. Premlčanie práva v tomto prípade znamená zánik procesného práva na vydanie individuálneho správneho aktu - platobného výmeru. Na túto skutočnosť prihliada správny orgán ex offo. Zákon č. 273/1994 Z. z. totiž ako podmienku premlčania neuvádza vznesenie námietky premlčania. V oblasti verejného práva neexistuje všeobecný predpis, ktorý by subsidiárne definoval všeobecné podmienky pre premlčanie práva predpísať poistné, a teda stanovil i požiadavku na vznesenie námietky premlčania. Vznesenie námietky premlčania je preto nadbytočné a bez právnych dôsledkov. Inštitút premlčania práva na predpísanie poistenia podľa zákona č. 273/1994 Z. z. svojimi dôsledkami zodpovedá inštitútu preklúzie v súkromnom práve. Ustanovenie § 76b zákona č. 273/1994 Z. z. najvyšší súd vyhodnotil ako neurčité a v dôsledku toho neaplikovateľné, pretože hypotéza právnej normy sa týka premlčania poistného ako peňažnej pohľadávky, ktoré zákon č. 273/1994 Z. z. neupravuje. Pokiaľ by malo mať ten význam, ktorý mu priznáva žalobca, a z ktorého významu žalobca vychádzal pri predpísaní poistného, tak by explicitne muselo znieť: „na poistné, právo na predpísanie ktorého do dňa účinnosti zákona nie je premlčané, sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 1“. Vády hypotézy retroaktívneho ustanovenia § 76b spôsobujú, že ustanovenie § 21 ods. 1 nemožno aplikovať pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 128/1998 Z. z. Ustanovenie § 76b nepredlžilo premlčacie lehoty na predpísanie poistného, ktoré začali plynúť pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 124/1998 Z. z.“.

Čo sa týka žalobcovho odkazu v odvolaní na analogické rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Sžso/29/2011 a sp. zn. 9Sžso/22/2011, odvolací súd sa prikláňa k názoru žalovaného a dodáva, že správne konania, ktorých sa týkali uvedené rozhodnutia začali po účinnosti zákona č. 580/2004 Z. z., a preto pri posudzovaní námietok premlčania platiteľmi poisťného musel žalovaný postupovať podľa novej upravenej premlčacej doby v § 32 ods. 1 zákona č. 580/2004 Z. z.

S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd rozhodnutie žalovaného považoval za súladné so zákonom, a preto rozsudok krajského súdu podľa § 219 ods. 1 a 2 OSP ako vecne správny potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 224 ods.1 v spojení s § 250k ods.1 OSP tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, lebo žalobca v konaní nebol úspešný a žalovaný nárok na náhradu trov konania nemá.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.